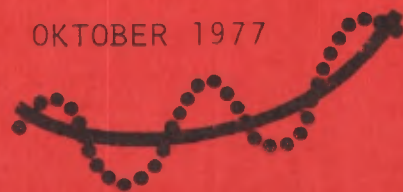

KONJUNKTUR TENDENSENE

OKTOBER 1977

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo 1. Tlf. (02) 4138 20

INNHOOLD

Konjunkturtendensene i utlandet

Sammenfatning

Storbritannia

Vest-Tyskland

Frankrike

Italia

Sverige

Sambandsstatene

Japan

Konjunkturtendensene i Norge

Sammenfatning

Konjunkturbarometer

Industriproduksjon

Arbeidsmarked

Byggevirksomhet

Detaljomsetning

Utenriksøkonomi

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

KONJUNKTURTENDENSENE I OKTOBER 1977

I V e s t - E u r o p a fortsetter svikten i produksjon og etterspørsel, og EF-kommisjonen venter nå en stigning i medlemslandenes samlede bruttonasjonalprodukt på i underkant av 3 prosent fra 1976 til 1977, mot den tidligere prognosen på 4 prosent vekst. Industriproduksjonen er i stagnasjon eller nedgang i alle de større landene. Tallet på arbeidsløse er svært høyt, og fortsetter å stige. Investeringssetterspørselen viser fortsatt gjennomgående svikt. Det samme gjelder konsumetterspørselen, med unntak for Storbritannia og Italia. Utenlandsetterspørselen gir derimot fortsatt vekstimpulser i flere av landene, men i Frankrike og Vest-Tyskland viser vareeksporten nå stagnasjonstendenser. Prisstigningen er fremdeles svært sterk. I Italia og Storbritannia har stigningstakten avtatt noe, mens den i de andre landene har holdt seg om lag uendret. Som nevnt i forrige oversikt har myndighetene i Frankrike og Vest-Tyskland fremmet forslag om tiltak for å motvirke konjunktursvikten, og i Storbritannia forbereder regjeringen skattelettelser og øking i de offentlige utgiftene.

En trendkorrigert kurve for industriproduksjonen i Vest-Europa (se figuren nedenfor), som gir et bilde av de rene konjunkturvariasjonene, antyder at Vest-Europa kan ha passert et konjunktorelt toppunkt høsten 1976 eller vinteren 1977, om en nytter industriproduksjonen som hovedindikator for konjunkturutviklingen. Men det er ennå for tidlig å si noe helt sikkert om dette. Kurven viser ellers at et bunnpunkt ble passert på et svært lavt nivå sommeren 1975. Den etterfølgende oppgang var forholdsvis kort, dersom det viser seg at en ny konjunkturtopp allerede er passert. I så fall lå denne langt under trendnivå, og dette er det mest "unormale" i konjunkturbildet i Vest-Europa 1976-1977; det innebærer at industriens gjennomsnittlige kapasitetsutnyttning har tatt til å synke igjen, mens den ennå var lav og arbeidsløsheten svært høy og økende. En temmelig markert omlegging av den økonomiske politikken vil derfor være nødvendig for å hindre ytterligere øking i arbeidsløsheten.

Trendlinjen i diagrammet - dvs. 0-streklinjen - representerer en langtidsvekst på 5,2 prosent pr. år. Diagrammet viser at industriproduksjonen i Vest-Europa i annet halvår 1975 og første halvår 1976 gjennomgående økte sterkere enn dette. Senere steg den om lag som normalt i siste 20-årsperiode, men tok utover i 1977 til å vise direkte nedgang.

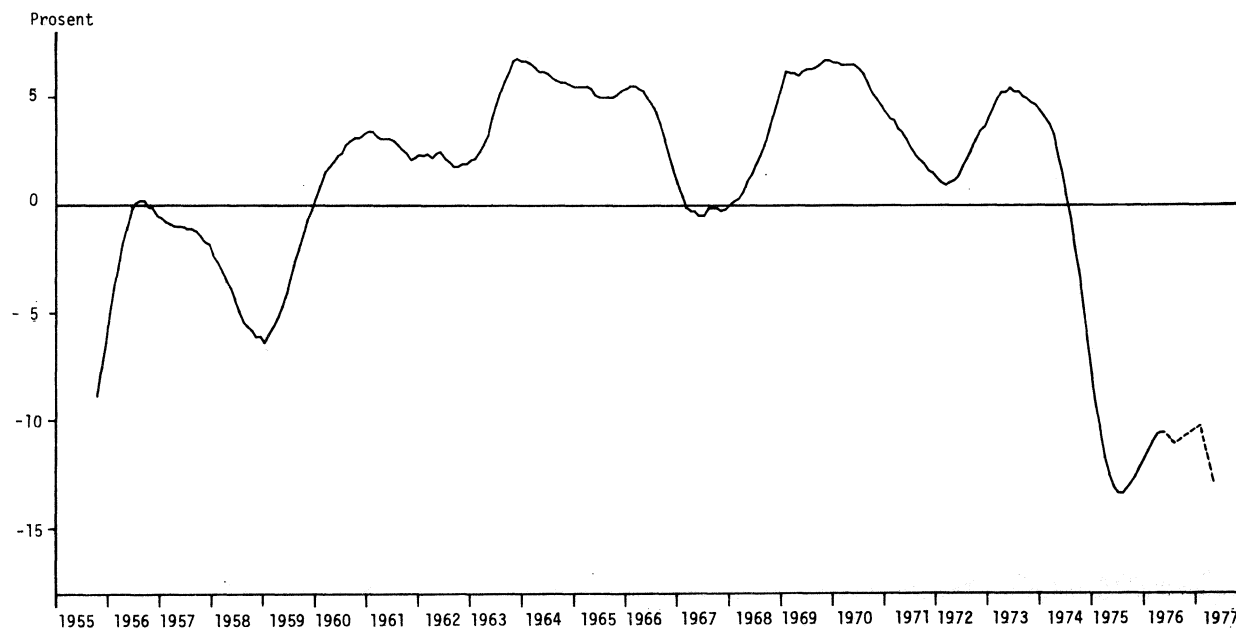
I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter derimot konjunkturoppgangen, men veksttakten er dempet. Industriproduksjonen er fortsatt i oppgang, men både konsumetterspørselen og utenlandsetterspørselen viser fremdeles svikt, og ordrettilgangen til industrien stagnerer.

I J a p a n er oppgangen etter hvert blitt svekket; både industriproduksjonen og etterspørselen viser nå klar svikt.

KONJUNKTURUTVIKLINGEN I INDUSTRIPRODUKSJONEN I VEST-EUROPA

Trend- og sesongkorrigert kurve (glidende gjennomsnitt)

Avvik fra trenden i prosent

I S t o r b r i t a n n i a er industriproduksjonen i nedgang, og tallet på arbeidsløse er økende. Men utenlandsetterspørselen er fortsatt i vekst, og konsumetterspørselen har tatt seg noe opp igjen. Prisstigningen er svært sterk, men avtakende. Stigningstakten i lønningene har avtatt kraftig. Kursen på pund har stabilisert seg, og regjeringen planlegger nye ekspansive tiltak for å stimulere økonomien.

Industriproduksjonen var gjennomgående i svak oppgang fra sommeren 1975 og fram til vinteren 1976/77, men har siden vært i nedgang. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var vel 2 prosent lavere i mai-juli enn i foregående tremånedersperiode. Både primær jern- og metallindustri, verkstedindustri, kjemisk industri og tekstil- og bekledningsindustri hadde nedgang i produksjonen.

Tallet på arbeidsløse har vært stigende siden i vår. I september var det registrert nær 1 450 000 arbeidsløse (sesongkorrigert), 120 000 flere enn et halvt år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var i september kommet opp i 6,1.

Volumet av nye ordrer (sesongkorrigert) til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder har vist til dels store variasjoner fra måned til måned, men var lavere i 2. kvartal enn i 1. kvartal i år. Industridepartementet venter likevel en betydelig øking i industriens realinvesteringer fra første til annet halvår i år og regner med at industriinvesteringene vil bli 7 prosent høyere i 1977 enn i 1976.

Konsumetterspørselen peker oppover. Detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) var i nedgang fra i fjor høst til i vår, men tok seg opp igjen utover sommeren og var vel 2 prosent høyere i juni-august enn i foregående tremånedersperiode.

Prisstigningen er fortsatt svært sterk, men viser nå tegn til å avta. Konsumprisindeksen var i august i år 16,5 prosent høyere enn ett år tidligere, men stigningstakten siste halvår, fra februar til august, var kommet ned i 12-13 prosent p.a. Stigningstakten i lønningene har avtatt kraftig siden årsskiftet 1975/76. I juli i år var gjennomsnittlig ukelønn for industriarbeidere bare 3 prosent høyere enn ett år tidligere.

Utenlandsetterspørselen er fortsatt i oppgang. Volumet av vareeksporten økte med nær 5 prosent fra mars-mai til juni-august. Volumet av vareimporten har vist til dels betydelige variasjoner fra måned til måned, uten noen klar underliggende tendens. Kursen på pund, regnet i SDR, har holdt seg om lag uendret siden siste årsskifte.

Regjeringen varslet i slutten av september tiltak for å stimulere økonomien. Tiltakene vil trolig bli offentliggjort i november.

I V e s t - T y s k l a n d er industriproduksjonen i stagnasjon og etterspørselen viser fortsatt gjennomgående svikt. Regjeringen venter nå en volumvekst i bruttonasjonalproduktet på bare 3 prosent fra 1976 til 1977, mot den tidligere prognosen på 5 prosent. Arbeidsløsheten er høy og har steget gjennom hele det siste halvåret. Men pris- og lønnsstigningen er fortsatt svært moderat. Regjeringen har lagt fram forslag til et mer ekspansivt statsbudsjett for 1978 enn for 1977.

Industriproduksjonen er nå i stagnasjon; den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var synkende utover våren, men nedgangen ser nå ut til å ha stanset. Produksjonen lå i juni-august lavere enn i foregående tremånedersperiode både for investeringsvarer og råstoff og halvfabrikat, mens forbruksvareindustrien hadde produksjonsvekst. Ordretilgangen til den samlede industrien viser fortsatt svikt; volumet av nye ordrer var, etter sesongkorrigerte oppgaver, lavere i juni-august enn i mars-mai.

Tallet på arbeidsløse er svært høyt og har økt noe det siste halvåret. Ved utgangen av september var det registrert om lag 1 050 000 arbeidsløse (sesongkorrigert), nær 50 000 flere enn i mars. Arbeidsløshetsprosenten (ukorrigert) var 4,0 i september.

Investeringsetterspørselen viser fortsatt svikt etter ordrestatistikken å dømme; volumet av nye ordrer til investeringsvareindustrien gikk ned med vel 2 prosent (sesongkorrigert) fra mars-mai til juni-august.

Konsumetterspørselen viste, etter detaljomsetningen å dømme, sterke svingninger utover våren og sommeren, men den underliggende tendens peker trolig i retning av stagnasjon.

Prisstigningen er fortsatt svært moderat og lavere enn i de fleste andre vestlige industriland. I september var konsumprisindeksen 3,7 prosent høyere enn ett år tidligere. Engrosprisene har vist

sterkt avtakende stigningstakt siden i fjor sommer, og i august i år var engrosprisindeksen vel 1 prosent lavere enn i august i fjor. Gjennomsnittlig timelønn i industrien var i april i år 7,5 prosent høyere enn ett år tidligere.

Utenlandsetterspørselen var økende utover våren, men veksttakten avtok utover forsommeren. Volumet av vareeksporten var uendret fra februar-april til mai-juli. Volumet av vareimporten har bare endret seg lite siden i fjor sommer.

Regjeringen la i forrige måned fram sitt forslag til neste års statsbudsjett. Forslaget, som innebærer en mer ekspansiv økonomisk politikk, har en total utgiftsside på 188,6 milliarder mark, vel 10 prosent høyere enn i inneværende budsjettår, og det er gjort opp med et underskott på 28 milliarder mark, mot et underskott på 21 milliarder mark i 1977. Budsjettforslaget innebærer en sterk øking i de offentlige investeringene for å følge opp det fire-årige investeringsprogrammet som regjeringen vedtok i mars-april i år (se Konjunkturtendensene for april).

Også i F r a n k r i k e viser både produksjon og etterspørsel svikt. Tallet på arbeidsløse er også her økende, og prisstigningen er sterk.

Industriproduksjonen økte tildels sterkt fra sommeren 1975 og fram til vinteren 1976/77, men har siden vært i nedgang. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var 1,3 prosent lavere i juni-august enn i mars-mai. Både produksjonen av halvfabrikat, konsumvarer og investeringsvarer gikk ned.

Tallet på arbeidsløse har økt betydelig siden siste årsskifte. Ved utgangen av september var det registrert nær 1,2 millioner arbeidsløse (sesongkorrigert), vel 200 000 flere enn i januar i år. Arbeidsløshetsprosenten var 5,3 i september. Tallet på ledige plasser har falt kraftig fra i fjor sommer og fram til forsommeren i år.

Konsumetterspørselen stagnerer; volumet av det private konsumet (sesongkorrigert) endret seg lite fra 4. kvartal i fjor til 2. kvartal i år.

Prisstigningen er fortsatt sterk. Konsumprisindeksen var nær 10 prosent høyere i august i år enn ett år tidligere. Gjennomsnittlig timefortjeneste i det private næringsliv var vel 13 prosent høyere i april i år enn i april i fjor.

Utenlandsetterspørselen var i sterk oppgang fra høsten 1975 og fram til de første månedene av 1977, men er nå i stagnasjon. Som nevnt i forrige oversikt var verdien av vareeksporten om lag uendret fra februar-april til mai-juli. Verdien av vareimporten, som økte sterkt fra forsommeren 1975 og fram til siste årsskifte, har vist store svingninger fra måned til måned utover i 1977, men gjennomgående med tendens til stagnasjon.

I I t a l i a er industriproduksjonen i nedgang og tallet på arbeidsløse er svært høyt. Men utenlandsetterspørselen, og kanskje også konsumetterspørselen, skulle fortsatt gi vekstimpulser. Pris- og lønnsstigningen er svært sterk. Regjeringen har nylig lagt fram sitt forslag til statsbudsjett for 1978, men varsler ingen omlegging i den økonomiske politikken. Regjeringen venter en vekst i volumet av bruttonasjonalproduktet på bare 2 prosent fra 1976 til 1977, og en øking på 2-3 prosent i 1978.

Industriproduksjonen økte sterkt i 1976, men stagnerte gjennom vintermånedene i fjor og har siden vært i nedgang. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var hele 7 prosent lavere i 2. kvartal enn i 1. kvartal i år, men den underliggende tendens pekte neppe så sterkt nedover. Ukorrigerte oppgaver tyder på at produksjonssvikten fortsatte utover sommeren.

Tallet på arbeidsløse er høyt. Etter en utvalgsundersøkelse foretatt i juli i år var det nær 1,7 millioner arbeidsløse. Arbeidsløshetsprosenten var 7,7.

Bl.a. som følge av manglende sesongkorrigering er utviklingen i detaljomsetningsindeksen vanskelig å tolke. Trolig er konsumetterspørselen fortsatt i oppgang; volumet av detaljomsetningen var nær 5 prosent høyere i mars-mai i år enn ett år tidligere.

Pris- og lønnsstigningen er fortsatt svært sterk. I juli var konsumprisindeksen hele 20 prosent høyere enn ett år tidligere, og gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien var i mai nær 30 prosent høyere enn i samme måned i fjor.

Utenlandsetterspørselen fortsetter å stige. Verdien av vareeksporten (sesongkorrigert) var hele 9 prosent høyere i 2. kvartal enn i 1. kvartal i år. Verdien av vareimporten har derimot vist dempet veksttakt siden siste årsskifte og økte i samme periode med bare 1,5 prosent. I januar-juli i år var underskottet på handelsbalansen nær 2 000 milliarder lire (vel 12 milliarder norske kroner), mot nær 3 000 milliarder lire i samme periode i 1976.

Regjeringen la ved siste månedsskifte fram sitt forslag til statsbudsjett for 1978, men forslaget tyder ikke på noen omlegging av den økonomiske politikken i mer ekspansiv retning. Budsjettet har en total utgiftsside på vel 60 400 milliarder lire (nær 380 milliarder norske kroner) og er gjort opp med et underskott på 12 600 milliarder lire, vel 1 000 milliarder lire mer enn underskottet i år.

I S v e r i g e viser etterspørselen sterk svikt, og volumet av bruttonasjonalproduktet var hele 3 prosent (sesongkorrigert) lavere i 1. halvår i år enn i 2. halvår i fjor. Konjunkturinstituttet venter en nedgang i totalproduksjonen på 2,3 prosent fra 1976 til 1977. Prisstigningen er svært sterk, og utenriksregnskapet viser høye og økende underskott.

Industriproduksjonen gikk gjennomgående ned fra i fjor sommer og fram til forsommeren i år, men har siden steget noe; den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var 1 prosent høyere i juni-august enn i foregående tremånedersperiode og volumet av nye ordrer til industrien (sesongkorrigert) økte fra 1. kvartal til 2. kvartal. Fra sommeren 1976 til sommeren 1977 var det sterk produksjonsnedgang i jern- og stålverkene og i papir- og celluloseindustrien. Verkstedindustrien (utenom verft) hadde svakere produksjonsnedgang, mens produksjonen økte i kjemisk industri. Konjunkturinstituttet venter en nedgang i samlet industriproduksjon på 5 prosent fra 1976 til 1977.

Tallet på arbeidsløse er fortsatt forholdsvis lavt, men er nå i oppgang. Etter en utvalgsundersøkelse var det i september 83 000 arbeidsløse, 13 000 flere enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 2,0 i september i år. Tallet på ledige plasser har vært fallende siden i vår. Tallet på sysselsatte i industrien har gjennomgående vært i nedgang siden årsskiftet 1975/76 og var i september i år nesten 70 000 lavere enn ett år tidligere.

Investeringssetterspørselen viser sterk svikt. Som nevnt i forrige oversikt venter Statistiska Centralbyrån, etter en undersøkelse foretatt i august i år, en volumnedgang i industriens realinvesteringer på 10-14 prosent fra 1976 til 1977, mens en tilsvarende undersøkelse foretatt i februar tydet på en nedgang på bare 2-4 prosent. Også Konjunkturinstituttet venter nå en sterk nedgang (13,5 prosent) i industriinvesteringene i år.

Konsumetterspørselen viser trolig også svikt. Volumet av detaljomsetningen var betydelig lavere i juni-august i år enn ett år tidligere. Konjunkturinstituttet venter en svak nedgang i volumet av det private konsumet fra 1976 til 1977.

Pristigningen er svært sterk; i september i år var konsumprisindeksen 13,5 prosent høyere enn ett år tidligere.

Verdien av vareeksporten (sesongkorrigert) har vist betydelige svingninger fra måned til måned utover sommeren i år uten noen klar tendens verken til oppgang eller nedgang. Konjunkturinstituttet venter en svak nedgang i eksportvolumet fra 1976 til 1977. Verdien av vareimporten (sesongkorrigert) har gjennomgående vært i nedgang siden siste årsskifte, men ukorrigerte importoppgaver for august og september tyder på at nedgangen da var i ferd med å stanse. Konjunkturinstituttet venter en øking i eksportunderskottet fra 4 milliarder kroner i fjor til 7 milliarder kroner i år.

I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter derimot oppgangen, men veksttaket er nå dempet; regjeringen antar at volumøkningen i bruttonasjonalproduktet (sesongkorrigert) fra 2. kvartal til 3. kvartal vil bli betydelig lavere enn fra 1. til 2. kvartal, da den var vel 6 prosent årlig rate. Industriproduksjonen er nå bare i svak oppgang, og både konsumetterspørselen og utenlandsetterspørselen viser fortsatt svikt, mens veksttaket i investeringssetterspørselen er avtakende. Prisstigningen er forholdsvis moderat.

Industriproduksjonen har vært i klar oppgang siden våren 1975, men veksttaket har avtatt noe de siste månedene. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var 1,2 prosent høyere i 3. kvartal enn i 2. kvartal, men den underliggende tendensen er trolig noe svakere. Den gjennomsnittlige kapasitets-

utnyttningen i industrien var i sommer kommet opp i om lag 83 prosent, mot 87-88 prosent under siste konjunkturtopp, sommeren 1973. Men ordretilgangen til industrien viser svikt; verdien av nye ordrer (sesongkorrigert) var lavere i juni-august enn i foregående tremånedersperiode.

Tallet på arbeidsløse har holdt seg om lag uendret siden i vår, og er fortsatt svært høyt. I september var det registrert 6,8 millioner arbeidsløse (sesongkorrigert), vel 600 000 færre enn ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 6,9 i september i år. Tallet på sivilt sysselsatte fortsetter å vokse i høyt tempo og var hele 3,8 prosent høyere i august i år enn ett år tidligere.

Investeringssetterspørselen var i sterk oppgang fra våren 1975 og fram til i vår, men viste, etter ordrestatistikken å dømme, avtakende veksttakt utover sommeren. Verdien av nye ordrer til investeringsvareindustrien (sesongkorrigert) økte bare svakt fra mars-mai til juni-august. Det amerikanske handelsdepartementet venter likevel, som nevnt i forrige oversikt, en volumvekst i de private realinvesteringene på 8 prosent fra 1976 til 1977.

Konsumeterspørselen viser fortsatt svikt; volumet av detaljomsetningen (sesongkorrigert) var i sterk oppgang til i vår, men har siden vært i nedgang. I juli-september var detaljomsetningsvolumet om lag 1 prosent lavere enn i foregående tremånedersperiode.

Prisstigningen er fortsatt forholdsvis moderat, men sterkere enn ved siste årsskifte. I august i år var konsumprisindeksen 6,6 prosent høyere enn ett år tidligere, og stigningstakten siste halvår, fra februar til august, var noe høyere. Gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien var vel 8 prosent høyere i august i år enn ett år tidligere.

Utenlandsetterspørselen viser fortsatt svikt, noe som gjenspeiler konjunktursvikten i de øvrige OECD-landene. Verdien av vareeksporten (sesongkorrigert) var 2 prosent lavere i juni-august enn i foregående tremånedersperiode. Vareimporten er derimot i sterk oppgang og økte i samme tidsrom med nær 3 prosent.

I J a p a n er det nå stagnasjonstendensene som preger konjunkturbildet; industriproduksjonen viser svikt, og utenlandsetterspørselen og investeringssetterspørselen stagnerer eller er i nedgang. Tallet på arbeidsløse har økt. Handelsbalansen viser høye overskott, og kursen på yen har steget betydelig siden siste årsskifte.

Industriproduksjonen var i svak oppgang fram til våren, men har siden gått noe ned. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var lavere i juni-august enn i mars-mai.

Tallet på arbeidsløse var i oppgang fram til august. Da var det registrert nær 1,2 millioner arbeidsløse (sesongkorrigert), mot om lag 1,0 millioner ved siste årsskifte. Arbeidsløshetsprosenten i august i år var 2,1.

Investeringssetterspørselen har vært i nedgang siden siste årsskifte etter ordrestatistikken å dømme. Verdien av nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder var vel 3 prosent lavere (sesongkorrigert) i 2. kvartal enn i 1. kvartal.

Detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) var økende høsten 1976 og vinteren 1977, men stagnerte utover våren og var noe lavere i 2. kvartal enn i 1. kvartal. Men volumet av det private konsumet var, som nevnt i forrige konjunkturoversikt, litt høyere i 2. kvartal enn i 1. kvartal i år.

Prisstigningen er fortsatt sterk, men har avtatt noe siden siste årsskifte. I juli i år var konsumprisindeksen nær 8 prosent høyere enn ett år tidligere, mens stigningstakten siste halvår, fra januar til juli, var lavere.

Utenlandsetterspørselen er nå trolig i stagnasjon eller svak nedgang, etter gjennomgående å ha vært økende siden høsten 1975. Verdien av vareeksporten (sesongkorrigert) var vel 1 prosent lavere i 2. kvartal enn i 1. kvartal i år. Verdien av vareimporten har vært i nedgang siden siste årsskifte. Overskottet på handelsbalansen var 1 248 milliarder yen (om lag 26 milliarder norske kroner) i 1. halvår i år, mot 614 milliarder yen i samme periode i fjor. Kursen på yen, regnet i SDR, har vært stigende siden siste årsskifte og var i midten av august i år om lag 10 prosent høyere enn i desember i fjor.

BRUTTONASJONALPRODUKT I UTVALGTE LAND

Prosentvis endring fra foregående år

	1971	1972	1973	1974	1975	1976 anslag	1977 prognose
Danmark	3½	4½	3½	½	-½	5,5	1
Frankrike	5½	5½	5½	4	-1	5,2	3
Italia	1½	3	6½	3½	-3½	5,6	2 ¹⁾
Japan	7½	8½	10	-1	2	6,3	5 1/2
Norge	4½	5	4	5½	3	6,0	5 1/2
Sambandsstatene	3	6	5½	-2	-2	6,1	5 1/4
Storbritannia	2½	2½	5½	1	-2	1,4	0,6 ¹⁾
Sverige	½	2½	3½	4	1	1,5	-2,3 ¹⁾
Vest-Tyskland	3	3½	5	½	-3	5,6	4 ¹⁾

Kilde: OECD.

1) Nasjonal prognose.

I Norge har konjunkturvikten generelt blitt noe mer fremtredende siden forrige oversikt ble skrevet, selv om konjunkturbildet fortsatt er forholdsvis variert og arbeidsmarkedet sett under ett temmelig stramt. Stemningen i industrien er - etter Statistisk Sentralbyrås siste konjunkturbarometerundersøkelse å dømme - overveiende pessimistisk, og pessimismen har bredt seg siden forrige barometerundersøkelse. Utenlandsetterspørselen utvikler seg fortsatt svakt; de siste sesongkorrigerte tallene for den tradisjonelle vareeksporten synes å peke mot stagnasjon i eksportverdien. Som nevnt foran gir konjunktturene i Norges viktigste kundeland lite håp om omslag oppover i nær framtid. Tiltak med sikte på å snu utviklingen i norsk industris konkurranseevne er besluttet eller under overveielse, men virkningene av disse vil i alle fall ligge et stykke ut i framtiden. Når en ser bort fra sesongsvingninger og tilfeldige variasjoner er det derfor grunn til å regne med en gjennomgående svak utvikling av utenlandsetterspørselen også videre utover høsten og vinteren.

Tendensen i den innenlandske etterspørselen peker kanskje fortsatt oppover, men veksttakten er i alle fall klart synkende. De siste tallene for detaljomsetningen viser avtakende stigningstakt i løpet av sommermånedene, og den økonomiske politikken for neste år er lagt opp med sikte på å oppnå en klar demping av forbruksstigningen. Oppgangen i industriens konjunkturbestemte investeringsetterspørsel var - etter den siste investeringsundersøkelsen å dømme (se augustoversikten) - i ferd med å ebbe ut i sommermånedene, og en må regne med volumnedgang i industriinvesteringene fra 1977 til 1978.

Ellers ser det ut til at den innenlandske etterspørselen - som følge av forverringen i norsk industris internasjonale konkurranseevne - har stimulert importen på bekostning av veksten i norsk industriproduksjon. Etter de siste beregninger som er offentliggjort må norske lønnskostnader pr. produsert enhet ventes å øke med hele 8½ prosent fra 1976 til 1977, mens et veiet gjennomsnitt regnet i norske kroner for Norges viktigste handelspartnere gir en langt lavere vekstrate, nemlig 4½ prosent.

Det er derfor ikke overraskende at industriproduksjonen fortsatt er i nedgang. Det er neppe grunn til å vente noe omslag oppover i nær framtid; det vil som nevnt ta tid før tiltakene for å styrke konkurranseevnen virker. Dessuten vil en demping av veksten i konsumetterspørselen kunne bremse produksjonsutviklingen i deler av norsk konsumvareindustri. Det er fare for at arbeidsløsheten - som ennå er lav - vil kunne øke mer enn sesongnormalt utover høsten og vinteren.

Konjunkturbarometerundersøkelsen ved utgangen av 3. kvartal viser at det var flere industriforetak som hadde nedgang enn oppgang i produksjonen fra 2. til 3. kvartal. Utsiktene for de nærmeste månedene framover blir vurdert forholdsvis pessimistisk, og det ser ut til at konjunkturpessimismen har bredt seg noe i løpet av 3. kvartal. Mens det ved utgangen av 2. kvartal var praktisk talt like mange foretak som ventet en generell bedring som forverring (netttotalt ±1), var det tre måneder senere en klar overvekt av foretak som ventet forverring (netttotalt ±10).

Konjunkturvurderingen ser ut til å skifte sterkere fra industrigren til industrigren enn tidligere (se tabell 4). Det var et kraftig utslag i pessimistisk retning for treforedling, og også for metallvareindustri og maskinvareindustri var det en viss øking i overvekten i foretak som ventet forverring. For primær metallindustri (utenom jern og stål, dvs. hovedsakelig aluminium), der konjunktursituasjonen lenge har vært forholdsvis god, viser tallene at andelen av foretak som vurderte de generelle utsiktene for foretaket som dårligere enn før har økt sterkt. Også for tekstil- og beklædningsindustrien sett under ett skiftet netttotallet fortegn fra pluss til minus, dvs. det var i tredje kvartal en overvekt av foretak som ventet forverring, mens foretak som ventet bedring hadde vært i overvekt tre måneder tidligere. I trevareindustri viste overvekten av "optimistiske" foretak betydelig nedgang (netttotallet ned fra +29 til +5). I jern- og stålindustrien var pessimismen fortsatt svært utbredt (netttotalt ±29). Men tallene gjelder som nevnt forventninger om endring i utviklingen; så dårlig som markedssituasjonen er i denne bransjen kan det kanskje være naturlig også å regne foretak som ikke venter noen endring i det hele tatt, eller bare en liten bedring, som pessimistiske. For skipsverftene er tallene omtrent som for jern- og stålindustrien, mens næringsmiddelindustrien m.v. og kjemisk råvareindustri ser ut til å vurdere utsiktene forholdsvis optimistisk, og optimismen er større nå enn for tre måneder siden.

Foretakenes svar på de spesifiserte spørsmålene om produksjon, sysselsetting, kapasitetsutnyttning og ordretutvikling m.v. gir også stort sett inntrykk av at konjunkturpessimismen har bredt seg noe i løpet av de siste månedene. Mens det ved utgangen av 2. kvartal var et flertall - riktignok forholdsvis snaut - av industriforetak som ventet øking i ordretilgangen fra hjemmemarkedet i kommende kvartal, var det tre måneder senere en like stor andel av foretakene som ventet nedgang som oppgang. Erfaringene fra de tre foregående år kan tyde på at endringene i nettotallet fra 3. til 4. kvartal for forventet utvikling i ordretilgangen fra hjemmemarkedet i noen grad kan være sesongbestemt. Om svarene skulle være sesongpåvirket i den retning erfaringene fra tidligere år kan tyde på, innebærer dette at et pessimistisk syn på ordretilgangen fra hjemmemarkedet har bredt seg sterkere enn det registrerte nettotallet synes å tyde på.

For ordretilgangen fra eksportmarkedet var det fortsatt klar overvekt av foretak som ventet nedgang. Overvekten var størst for primær metallindustri, og den var betydelig større enn ved forrige undersøkelse. Det høye negative nettotallet (± 55) for ikke-jernholdige metaller (hovedsakelig aluminium) kan virke noe overraskende. Det er i denne sammenheng nødvendig å minne om de begrensningene som er innebygget i konjunkturbarometersystemet. Barometeret gir ingen kvantitative mål; foretakene svarer ikke på hvor mye ordretilgangen ventes å endre seg; de angir bare den ventede retning. Eksempelvis er det i prinsippet mulig at et høyt negativt nettotall kan være forenlig med en ventet øking i ordretilgangen. Forutsetningen for dette er at mindretallet venter tilstrekkelig sterk øking. Det bør også minnes om at nettotallene bare gjenspeiler endringer i foretakenes forventninger. Et stort negativt nettotall behøver derfor ikke å bety at et flertall venter lavt nivå, sett i historisk perspektiv. Overført på det aktuelle eksempel innebærer dette at aluminiumsmarkedet i prinsippet fortsatt kan være brukbart, selv om nettotallet er negativt og høyt. I noen grad er tallene ellers påvirket av den kraftige forverring av nikkelmarkedet, men nikkel har forholdsvis liten vekt i barometeret i forhold til aluminium. Sett i sammenheng med barometerets opplysninger ellers (se senere) gir likevel tallene alt i alt inntrykk av at aluminiumsmarkedet ikke er så gunstig som tidligere.

For ordrebeholdningene var overvekten av foretak som ventet nedgang noe større for industrien sett under ett ved utgangen av 3. kvartal enn tre måneder tidligere. Sett i forhold til produksjonen ble ordrebeholdningene funnet for små av et stort flertall av foretak.

Det var flere foretak som vurderte lagrene som for store enn for små i forhold til omsetningen. Størst var denne andelen for jern- og stålindustri, annen primær metallindustri og treforedling. For annen primær metallindustri viste andelen sterk øking fra kvartalet før (netttotallet opp fra +33 til +67).

Ved utgangen av 3. kvartal var det bare 30 prosent av foretakene som meldte om full kapasitetsutnyttning, eller litt færre enn tre måneder tidligere. I metallindustri og treforedling var det bare henholdsvis 12 prosent og 19 prosent som hadde full kapasitetsutnyttning ved utgangen av 3. kvartal.

For sysselsettingen var det for industrien under ett en overvekt av foretak som venter nedgang (netttotal ± 6). Særlig i primær metallindustri utenom jern- og stålindustri var det mange foretak som ventet nedgang i sysselsettingen fra 3. til 4. kvartal (netttotal ± 51 , mot ± 1 forrige gang). Også i treforedling var denne andelen stor (netttotal ± 24 , mot ± 11 forrige gang).

Mens foretakenes svar på de fleste spørsmål gir inntrykk av at konjunkturpessimismen har bredt seg noe i løpet av det siste kvartalet, gir svarene på spørsmålene om produksjonsvolumet det motsatte inntrykket. Mens det i 2. kvartal var en betydelig overvekt av foretak som ventet nedgang i produksjonsvolumet neste kvartal (netttotal ± 11), var det i 3. kvartal en betydelig overvekt av foretak som ventet produksjonsøking i 4. kvartal (netttotal +13). Erfaringene tyder imidlertid på at foretakene har vanskeligheter med å korrigere for sesongvariasjoner. I alle de tre foregående år konjunkturbarometeret har vært i virksomhet har nettotallet for ventet produksjon i neste kvartal gått sterkt opp fra 2. til 3. kvartal. Sett på denne bakgrunn er det neppe noe markert motsetning mellom foretakenes svar på spørsmål om produksjonsvolum og svarene på de andre spørsmålene.

Det er fortsatt et stort flertall av foretakene som oppgir at det er forhold på etterspørselsiden (mangel på ordre/salg, etc.) som begrenser produksjonen. Det er først og fremst slike forhold på etterspørselssiden som ventes å begrense produksjonen også i 4. kvartal.

Hovedinntrykket av den siste konjunkturbarometerundersøkelsen er at industrien venter at konjunktursvikten vil bli noe sterkere i 4. kvartal. Utenlandsetterspørselen blir gjennomgående vurdert heller pessimistisk, og pessimismen ser ut til å bre seg til viktige industrigrener som hittil har ligget forholdsvis godt an. Foretakenes svar tyder på at vekststimulanser i første rekke vil komme fra den innenlandske etterspørsel, og da særlig fra konsumetterspørselen.

De siste tallene fra produksjonsstatistikken viser at industriproduksjonen fortsatt er i nedgang, når en ser bort fra sesongsvingninger og tilfeldige utslag. For tremånedersperioden juni-august under ett lå den sesongkorrigerede indeksen 0,4 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode, men den underliggende tendensen pekte likevel klart nedover. For eksportvareproduksjonen lå delindeksen 0,2 prosent lavere i juni-august enn i mars-mai, mens både investeringsvareproduksjonen og konsumvareproduksjonen gikk noe opp i samme tidsrom, med henholdsvis 2,5 og 0,5 prosent. For eksportvareproduksjonen og investeringsvareproduksjonen var den konjunkturbestemte produksjonsutviklingen svakere enn tallene synes å tyde på. Nedgangen i produksjonen av innsatsvarer (utenom varer til bygg og anlegg) fortsetter; fra mars-mai til juni-august gikk denne delindeksen ned med 0,7 prosent.

I gruvedrift og kraftforsyning økte produksjonen med henholdsvis 17,1 prosent og 0,5 prosent fra mars-mai til juni-august.

Etter ukorrigerede tall lå industriproduksjonen 0,3 prosent lavere i juni-august i år enn i samme periode i fjor.

Etter sesongkorrigerede oppgaver har arbeidsløsheten gjennomgående vært i nedgang siden årsskiftet 1975/76. Tallene for de par siste månedene (august-september) kan imidlertid tyde på at den sesongkorrigerede kurven for tallet på registrerte arbeidsløse er i ferd med å flate ut. Men det er ennå for tidlig å si noe sikkert om dette. Tallet på ledige plasser (sesongkorrigeret), som tok til å stige allerede tidlig på sommeren 1975, har senere stort sett vært i oppgang, men stigningen var noe svakere i sommermånedene enn tidligere på året. For årets tre første kvartaler under ett har likevel arbeidsmarkedet vært klart strammere enn i januar-september i fjor, enda omfanget av ekstraordinære arbeidsmarkedstiltak har vært mindre. Arbeidsdirektoratets stramhetsindikator viste en stigning fra 44 i gjennomsnitt for januar-august 1976 til 54 for januar-august i år.

Ved utgangen av september i år var 14 300 personer registrert som helt arbeidsløse. Dette var 2 300 færre enn på samme tid i fjor, men 800 flere enn septembergjennomsnittet for årene 1972-76. Arbeidsløshetsprosenten var 0,9 ved utgangen av september i år, mot 1,1 og 1,3 henholdsvis ett og to år tidligere. Omfanget av forhåndsmeldte nye driftsinnskrenkninger var i månedene januar-september betydelig høyere enn i samme tidsrom i fjor.

Byggevirksomheten er fortsatt forholdsvis sterk. Samlet byggeareal under arbeid lå ved utgangen av august 5 prosent høyere enn ett år tidligere. Stigningen var sterk både for industribygg og bygg i varehandel og bank- og forsikringsvesen, mens samlet boligareal bare viste svak oppgang. - Igangsettingen av nye bygg lå litt høyere i tremånedersperioden juni-august enn i samme tidsrom i fjor. Stigningen omfattet alle hovedgruppene av bygg, men var forholdsvis moderat for boliger. Samlet fullført areal gikk også en del opp fra juni-august i fjor til juni-august i år, men fullført boligareal viste nedgang.

Den underliggende tendensen i konsumetterspørselen ser fortsatt ut til å peke oppover, men veksttakten har avtatt i løpet av sommeren. Som følge av sterke tilfeldige utslag i vår- og sommermånedene ble detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigeret) likevel hele 5,4 prosent høyere i juni-august enn i foregående tremånedersperiode. For årets åtte første måneder sett under ett lå detaljomsetningsvolumet 5,6 prosent høyere enn i samme tidsrom i fjor. Regnet i verdi økte omsetningen med 15 prosent. Det er fortsatt i første rekke stor bilomsetning som trekker samlet detaljomsetning i været; delindeksen for motorkjøretøyer og bensin gikk opp med hele 22 prosent (se tabell 10).

De siste tallene for verdien av vareeksporten synes å bekrefte at den sesongkorrigerede kurven for eksportverdien er i ferd med å flate ut, slik som ventet i augustoversikten. For 3. kvartal lå eksportverdien regnet uten skip, oljeplattformer m.v., råolje og gass 0,6 prosent lavere enn i 2. kvartal etter sesongkorrigerede oppgaver.

Sett i forhold til samme periode året før viste eksportverdien i 3. kvartal (utenom råolje og gass, oljeplattformer og skip) en nedgang på 1,1 prosent. For årets tre første kvartaler under ett lå

det tilsvarende eksporttall 2,7 prosent høyere enn i januar-september 1976. Vareeksporten medregnet råolje og gass, oljeplattformer m.v. og nye skip økte derimot med bare 0,7 prosent fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal i år, men lå 4,9 prosent høyere i årets første 9 måneder sett under ett enn i samme tidsrom i fjor. Den svake oppgangen fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal i år henger bl.a. sammen med en betydelig nedgang i eksporten av oljeplattformer m.v. og råolje.

Regnet i volum gikk eksporten (utenom skip) ned med 5 prosent fra juni-august 1976 til juni-august i år. Eksportprisindeksen (uten skip) steg i samme tidsrom med 6-7 prosent.

Mer detaljerte oppgaver for eksporten i juni-august viser betydelig øking i eksportverdien for bl.a. aluminium og fisk og fiskevarer. For fisk og fiskevarer hang verdistigningen sammen med øking i eksportvolumet, mens verdistigningen for aluminium i sin helhet var et resultat av høyere priser. Eksportverdien gikk ned for bl.a. treforedlingsprodukter, jern og stål og nikkel. Nedgangen i eksportverdien gjenspeiler både for nikkel og for papir m.v. et betydelig fall i eksportvolumet; for papir m.v. gikk eksportprisene noe opp, mens nikkelprisen bare endret seg lite. Også nedgangen i eksportverdien for jern og stål hang i første rekke sammen med lavere volum, men også prisene gikk noe ned. Eksporten av papirmasse m.v. gikk omtrent like sterkt ned i volum som i pris.

Verdien av vareimporten er derimot fortsatt i klar stigning; etter sesongkorrigerte oppgaver lå importverdien (uten skip og oljeplattformer m.v.) 2,5 prosent høyere i 3. kvartal enn i 2. kvartal. Fra samme kvartal i fjor var stigningen hele 15 prosent. Mer detaljerte verdioppgaver for perioden juni-august viser at importstigningen fra samme periode året før var særlig sterk for biler. På den annen side steg importen av ikke-jernholdige metaller bare svakt, mens importen av jern og stål viste betydelig nedgang.

Regnet i volum steg vareimporten (uten skip, men med oljeplattformer m.v.) med hele 16 prosent fra juni-august 1976 til juni-august 1977. Prisindeksen steg med 5 prosent.

Utenriksregnskapet for årets første 7 måneder viste - etter foreløpige beregninger - et driftsunderskott på 16 milliarder kroner, eller hele 6,4 milliarder kroner mer enn i samme periode i fjor. Den sterke oppgangen i driftsunderskottet henger i første rekke sammen med en kraftig stigning i vareimporten (utenom skip, oljeplattformer og direkte vareimport til oljevirksomheten i Nordsjøen) på hele 6,2 milliarder kroner - fra 28,4 milliarder i januar-juli 1976 til 34,5 milliarder i januar-juli i år. Importstigningen ble på langt nær oppveid av stigning i tilsvarende vareeksport; vareeksporten utenom råolje, skip og oljeplattformer økte med bare 0,2 milliarder kroner, til om lag 17,5 milliarder. Oljeeksporten endret seg lite. Underskottet på rente- og stønadsbalansen med utlandet fortsatte å øke sterkt, fra 2,4 milliarder kroner i januar-juli i fjor til vel 3 milliarder i januar-juli i år.

Handelsstatistikkens tall for varebalansen (medregnet råolje og oljeplattformer m.v., men ikke skip) foreligger nå til og med september. For årets ni første måneder under ett kom underskottet på varebalansen opp i 16,0 milliarder kroner, mot 9,4 milliarder i samme tidsrom i fjor.

Norges totale netto gull- og valutabeholdninger gikk opp med 2,4 milliarder kroner i løpet av årets 7 første måneder, fra 9 410 millioner ved utgangen av 1976 til 11 774 millioner ved utgangen av juli i år.

M E L D I N G :

På grunn av arbeidet med Økonomisk utsyn over året 1977 vil det heller ikke i år bli skrevet noen fullstendige konjunkturoversikter i november, desember og januar. Til delvis dekning av publikums behov for løpende informasjon om internasjonale konjunkturer vil det imidlertid bli utarbeidet korte sammendrag med tabellvedlegg om utviklingen i de største vestlige industriland. Norske konjunkturtall vil som vanlig bli offentliggjort i Aktuell statistikk og Statistisk ukehefte.

K O N J U N K T U R B A R O M E T E R .
TABELL 1 . FAKTISK OG FORVENTET UTVIKLING. BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI. PROSENT.

SPØRSMÅL	FORVENTET UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977					FAKTISK UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977					FORVENTET UTVIKLING FRA 3. KV. 1977 TIL 4. KV. 1977				
	STØRRE	MINDRE	IRREL	NETTO	UOPP-	STØRRE	MINDRE	IRREL	NETTO	UOPP-	STØRRE	MINDRE	IRREL	NETTO	UOPP-
	- HØYERE RET	- LAVERE	- I ALT	- GITT	-	- HØYERE RET	- LAVERE	- I ALT	- GITT	-	- HØYERE RET	- LAVERE	- I ALT	- GITT	-
1. TOTAL PRODUKSJONSVOLUM ...	19	48	30	-11	2	18	52	29	-11	-	33	47	20	13	1
2. GJENNOMSNITTLIG SYSSELSETTING	11	68	19	-7	3	11	72	17	-6	-	11	72	17	-6	1
3. GJENNOMSNITTLIG KAPASITETSUTNYTTING	15	55	27	-11	2	15	56	29	-14	-	23	56	20	3	1
4. ORDREILGANG FRA HJEMMEMARKEDET	19	55	16	4	10	23	51	20	3	6	16	60	16	-	7
5. ORDREILGANG FRA EKSPORTMARKEDET	9	51	20	-11	21	18	38	26	-8	18	14	43	25	-11	19
6. SAMLET ORDREBEHOLDNING VED UTGANGEN AV KVARTALET ..	12	50	26	-14	12	22	37	33	-11	9	10	49	30	-20	10
10. LAGERBEHOLDNINGER AV RR- VARER, MATERIALER, HALV- FABRIKATA OG DELER M.V. VED UTGANGEN AV KVART. .	13	60	23	-11	4	25	61	13	11	1	11	64	22	-10	3
11. LAGERBEHOLDNINGER AV EGNE PRODUKTER BESTEMT FOR SALG VED UTGANGEN AV KVARTALET	15	48	26	-12	11	19	49	23	-4	9	19	54	17	2	10
12/13 PRISER VED INNGRELSE AV NYE KONTRAKTER FOR LEV. TIL HJEMMEMARKEDET ..	20	65	6	14	9	16	65	14	2	6	11	71	10	1	8
13. TIL EKSPORT	13	57	10	3	19	9	51	23	-14	18	10	55	17	-7	19

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSELSETTING.

K O N J U N K T U R B A R O M E T E R .
TABELL 2 . SITUASJONSVURDERING VED UTGANGEN AV KVARTALET. PROSENT.
BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI.

SPØRSMÅL	UTGANGEN AV 2. KVARTAL 1977					UTGANGEN AV 3. KVARTAL 1977				
	BEDRE/ FORHOLDS- VIS STORE/ FOR STORE/ JA/OPP	UENDRET/ PASSE/ INGEN ENDRING	DRR- LIGERE/ FOR SMA/ NEI/NED	NETTO- TALL	IRREL./ UOPPGITT	BEDRE/ FORHOLDS- VIS STORE/ FOR STORE/ JA/OPP	UENDRET/ PASSE/ INGEN ENDRING	DRR- LIGERE/ FOR SMA/ NEI/NED	NETTO- TALL	IRREL./ UOPPGITT
	14 HVORDAN BEDØMMER DE GENERELT FOR FORETAKET UTSIKTENE FOR KOMMENDE KVARTAL I FOR- HOLD TIL SITUASJONEN I INNEVÆRENDE KVARTAL	19	61	20	-1	1	15	58	25	-10
15 BETYR DET NÆRVÆRENDE PRODUKSJONSNIVÅ FULL KAPASITETSUTNYTTING	32	-	67	-35	-	30	-	70	-40	1
16 KREVER FULL KAPASITETS- UTNYTTING FLERE SYSSEL- SATTE	63	-	37	26	1	61	-	38	23	1
17 HVORDAN BEDØMMER DE STØRRELSEN AV ORDRE- BEHOLDNINGENE I FORHOLD TIL NÆRVÆRENDE PRODUKSJONSMANG	8	38	46	-38	8	9	35	48	-39	9
18 HVORDAN BEDØMMER DE LAGERBEHOLDNINGENE AV RRVARER, MATERIALER, HALVFABRIKATA M.V. I FORHOLD TIL PRODUKSJONSMANG	27	69	2	25	2	23	70	1	22	6
19 HVORDAN BEDØMMER DE LAGERBEHOLDNINGENE AV EGNE PRODUKTER I FOR- HOLD TIL OMSETNINGEN	32	52	8	25	8	32	52	7	24	9
20 OVERVEIER FORETAKET Å ENDRE SINE VEDTATTE PLANER FOR INVESTERING I REALKAPITAL	5	86	7	-1	2	5	85	8	-2	2

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSELSETTING.

K O N J U N K T U R B A R O M E T E R .
 TABELL 3 . FAKTORER SOM BEGRENSET / VIL BEGRENSE PRODUKSJONEN.
 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI. PROSENT.

SPØRSMÅL	2.KV. 1977	2.KV. 1977	3.KV. 1977	3.KV. 1977
	HVILKEN AV DISSE FAKTORER - OM NOEN SPEZIELT - VAR DET SOM BE- GRENSET PRODUK- SJONEN I INNE- VÆRENDE KVARTAL	HVILKEN AV DISSE FAKTORER - OM NOEN SPEZIELT - VENTES Å VILLE BEGRENSE PRODUK- SJONEN I KOMMENDE KVARTAL	HVILKEN AV DISSE FAKTORER - OM NOEN SPEZIELT - VAR DET SOM BE- GRENSET PRODUK- SJONEN I INNE- VÆRENDE KVARTAL	HVILKEN AV DISSE FAKTORER - OM NOEN SPEZIELT - VENTES Å VILLE BEGRENSE PRODUK- SJONEN I KOMMENDE KVARTAL
01 MANGEL PÅ ORDRE/SALG	28	30	26	28
02 STORE LAGERBEHOLDNINGER AV EGNE PRODUKTER	1	1	1	1
03 KONKURRANSE FRA ANDRE NORSKE PRODUKTER	1	1	1	1
04 KONKURRANSE FRA IMPORTVARER ...	1	1	1	1
05 LAVE PRISER/HØYE KOSTNADER/ LITEN LØNNSOMHET	3	2	2	2
06 KOMBINASJON AV FAKTORENE 01-05	25	25	27	27
07 MANGEL PÅ FAGLÆRT ARBEIDSKRAFT	3	5	4	4
08 MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT ELLERS .	2	1	4	4
09 MANGEL PÅ RÅSTOFF	2	2	2	2
10 KRAFTMANGEL	-	-	2	2
11 PROD.KAPASITETEN I FORETAKET ..	8	9	7	7
12 KOMBINASJON AV FAKTORENE 07-11	3	3	3	3
13 FINANSIERINGSVANSKER	-	1	-	1
14 ANDRE FAKTORER	2	1	1	1
15 INGEN SPEZIELLE FAKTORER	6	6	9	8
16 KOMBINASJONER AV FAKTORENE 01-14 NEVNT OVENFOR	2	2	2	1
17 UOPPGITT	11	9	8	8

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSLESSETTING.

KONJUKTURBAROMETER.
 TABELL 4. SITUASJONSVURDERING VED UTGANGEN AV KVARTALET. PROSENT.
 HVORDAN BEDØMMER DE GENERELT FOR FORET. UTSIKTENE FOR KOMMENDE KVART. I FORH. TIL SITUASJ. I INNEVÆR. KVART.

NÆRING	UTGANGEN AV 2. KVARTAL 1977					UTGANGEN AV 3. KVARTAL 1977				
	BEDRE	UENDRET	DAR- LIGERE	NETTO- TALL	IRREL./ UOPPGITT	BEDRE	UENDRET	DAR- LIGERE	NETTO- TALL	IRREL./ UOPPGITT
2,3 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI	19	61	20	-1	1	15	58	25	-10	1
2 BERGVERKSDRIFT	7	77	15	-8	-	10	36	54	-45	-
23 BRYTING OG UTVINNING AV MAL	8	74	18	-10	-	11	26	62	-51	-
29 BERGVERKSDRIFT ELLERS	-	100	-	-	-	-	100	-	-	-
3 INDUSTRI	19	60	20	-1	1	16	59	25	-9	1
31 PROD. AV NÆRINGS- MIDLER, DRIKKEVARER OG TOBAKKSVARER	21	69	10	11	-	35	56	7	27	2
32 PROD. AV TEKSTIL- OG BEKLED- NINGSVARER, LÆR OG LÆRVARER	24	64	12	12	-	17	59	24	-7	-
321 PROD. AV TEKSTILVARER ...	15	66	19	-4	-	8	51	41	-33	-
322 PROD. AV KLÆR, UNNTATT SKOTØY	38	62	-	38	-	27	71	1	26	-
33 PROD. AV TREVARER	36	56	8	29	-	19	68	14	5	-
34 TREFOREDLING, GRAFISK PROD. OG FORLAGSVIRKSOMHET	13	68	17	-4	2	17	57	26	-10	1
341 TREFOREDLING	11	79	11	-	-	9	42	49	-40	1
342 GRAFISK PROD. OG FORLAGS- VIRKSOMHET	15	58	23	-8	4	24	71	5	19	1
35 PROD. AV KJEMISKE PROD., MINERALOLJE-, KULL-, GUMMI-, OG PLASTPRODUKTER	22	61	17	4	1	26	56	18	8	-
351 PROD. AV KJEMISKE RRVARER	10	81	10	-	-	51	44	5	46	-
36 PROD. AV MINERALSKE PROD. .	26	36	38	-13	-	19	73	8	11	-
37 PROD. AV METALLER	30	46	25	5	-	9	38	53	-44	-
371 PROD. AV JERN, STÅL, OG FERROLEGERINGER	1	68	31	-30	-	13	46	41	-29	-
372 PROD. AV IKKE-JERNHOLDIGE METALLER	62	20	18	44	-	5	29	66	-61	-
38 PROD. AV VERKSTEDPRODUKTER	12	61	26	-14	-	8	65	25	-17	1
381 PROD. AV METALLVARER	20	64	16	4	-	18	57	24	-6	1
382 PROD. AV MASKINER	9	59	32	-23	-	3	63	34	-31	-
383 PROD. AV ELEKTRISKE APPARATER OG MATERIELL ..	22	68	10	12	-	12	81	7	5	-
384 PROD. AV TRANSPORTMIDLER	8	57	34	-26	1	5	62	29	-24	3
39 INDUSTRIPRODUKSJON ELLERS .	58	42	-	58	-	6	94	-	6	-

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSSELSETTING.

KONJUKTURBAROMETER.
 TABELL 5. FAKTISK OG FORVENTET UTVIKLING
 I GJENNOMSNITTLIG SYSSELSETTING. PROSENT.

NERING	FORVENTET UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977				FAKTISK UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977				FORVENTET UTVIKLING FRA 3. KV. 1977 TIL 4. KV. 1977						
	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.			
	HØYERE RET LAVERE I ALT UOPPG.	UEND- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.	HØYERE RET LAVERE I ALT UOPPG.	UEND- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.	HØYERE RET LAVERE I ALT UOPPG.	UEND- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.	- - LAVERE I ALT UOPPG.			
2,3 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI	11	68	19	-7	-	11	72	17	-6	-	11	72	17	-6	1
2 BERGVERKSDRIFT	-	53	40	-40	-	10	35	55	-45	-	28	58	14	15	-
23 BRYTING OG UTVINNING AV MAL	-	46	47	-47	-	8	29	63	-55	-	33	52	16	17	-
29 BERGVERKSDRIFT ELLERS	-	100	-	-	-	27	73	-	27	-	-	100	-	-	-
3 INDUSTRI	12	68	18	-6	-	11	73	16	-5	-	10	72	17	-7	1
31 PROD. AV NERINGSMIDLER, DRIKKEVARER OG TOBAKKSVARER	16	69	14	2	-	23	66	11	12	-	25	66	8	17	1
32 PROD. AV TEKSTIL- OG BEKLED- NINGSVARER, LÆR OG LÆRVARER	19	68	8	11	-	17	69	14	3	-	22	61	17	4	-
321 PROD. AV TEKSTILVARER ...	15	74	9	6	-	4	85	10	-6	-	18	59	24	-6	-
322 PROD. AV KLÆR, UNNTATT SKOTØY	31	56	5	26	-	39	47	14	24	-	32	58	10	23	-
33 PROD. AV TREVARER	21	76	3	18	-	12	83	6	6	-	13	81	2	11	5
34 TREFOREDLING, GRAFISK PROD. OG FORLAGSVIRKSOMHET	8	80	10	-2	-	8	83	9	-	-	7	78	13	-6	2
341 TREFOREDLING	4	79	15	-11	-	2	83	15	-13	-	1	73	25	-24	1
342 GRAFISK PROD. OG FORLAGS- VIRKSOMHET	11	80	6	6	-	14	83	3	11	-	13	83	2	11	2
35 PROD. AV KJEMISKE PROD., MINERALOLJE-, KULL-, GUMMI-, OG PLASTPRODUKTER	18	74	6	13	-	18	78	4	14	-	9	76	15	-6	-
351 PROD. AV KJEMISKE RÅVARER	-	100	-	-	-	-	100	-	-	-	2	98	-	2	-
36 PROD. AV MINERALSKE PROD. .	-	59	41	-41	-	12	78	11	1	-	15	82	-	15	3
37 PROD. AV METALLER	2	71	23	-21	4	4	68	28	-23	-	3	61	36	-33	-
371 PROD. AV JERN, STÅL, OG FERROLEGERINGER	-	54	38	-38	7	4	64	32	-28	-	5	74	21	-17	-
372 PROD. AV IKKE-JERNHOLDIGE METALLER	4	90	6	-1	-	4	73	22	-18	-	1	47	52	-51	-
38 PROD. AV VERKSTEDPRODUKTER	12	59	27	-14	-	9	69	23	-14	-	7	73	18	-11	1
381 PROD. AV METALLVARER	18	75	1	17	-	24	64	11	12	1	3	75	21	-17	1
382 PROD. AV MASKINER	5	62	34	-29	-	4	59	37	-33	-	5	59	32	-27	4
383 PROD. AV ELEKTRISKE APPARATER OG MATERIELL ..	12	83	5	7	-	16	63	21	-5	-	22	70	8	14	-
384 PROD. AV TRANSPORTMIDLER	14	41	40	-26	-	3	78	19	-16	-	3	83	14	-12	-
39 INDUSTRIPRODUKSJON ELLERS .	30	70	-	30	-	10	90	-	10	-	10	47	43	-33	-

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSELSETTING.

KONJUKTURBAROMETER.
TABELL 6. FAKTISK OG FORVENTET UTVIKLING
I PRODUKSJONSVOLUMET. PROSENT.

NERING	FORVENTET UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977				FAKTISK UTVIKLING FRA 2. KV. 1977 TIL 3. KV. 1977				FORVENTET UTVIKLING FRA 3. KV. 1977 TIL 4. KV. 1977						
	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.	STØRRE	MINDRE	NETTO	IRREL.			
	UEND- HØYERE RET	UEND- LAVERE I	UEND- LAVERE I	UEND- ALT UOPPG.	UEND- HØYERE RET	UEND- LAVERE I	UEND- LAVERE I	UEND- ALT UOPPG.	UEND- HØYERE RET	UEND- LAVERE I	UEND- LAVERE I	UEND- ALT UOPPG.			
2,3 BERGVERKSDRIFT OG INDUSTRI	19	48	30	-11	-	18	52	29	-11	-	33	47	20	13	1
2 BERGVERKSDRIFT	7	49	37	-30	-	12	42	45	-33	-	39	47	14	24	-
23 BRYTING OG UTVINNING AV MAL	8	40	44	-35	-	10	42	48	-38	-	41	47	13	28	-
29 BERGVERKSDRIFT ELLERS	-	100	-	-	-	27	46	27	-	-	27	46	27	-	-
3 INDUSTRI	20	48	30	-10	-	18	53	29	-10	-	33	47	20	13	1
31 PROD. AV NERINGSMIDLER, DRIKKEVARER OG TOBAKKSVARER	26	55	17	9	1	32	52	16	16	-	53	33	13	39	1
32 PROD. AV TEKSTIL- OG BEKLED- NINGSVARER, LÆR OG LÆRVARER	30	50	15	14	-	30	43	27	2	-	43	42	15	28	-
321 PROD. AV TEKSTILVARER ...	19	57	22	-3	-	15	49	36	-20	-	38	40	22	16	-
322 PROD. AV KLÆR, UNNTATT SKOTØY	43	46	3	40	-	56	33	10	46	-	52	42	6	47	-
33 PROD. AV TREVARER	34	58	8	25	-	29	56	16	13	-	29	66	2	27	4
34 TREFOREDLING, GRAFISK PROD. OG FORLAGSVIRKSOMHET	14	44	39	-25	-	22	41	36	-14	-	34	48	17	17	2
341 TREFOREDLING	20	34	45	-26	-	4	34	62	-58	-	29	41	29	-	1
342 GRAFISK PROD. OG FORLAGS- VIRKSOMHET	9	54	34	-25	-	40	48	12	28	-	39	54	5	34	2
35 PROD. AV KJEMISKE PROD., MINERALOLJE-, KULL-, GUMMI-, OG PLASTPRODUKTER	26	34	37	-11	-	23	39	38	-15	-	48	29	23	25	-
351 PROD. AV KJEMISKE RÅVARER	-	30	70	-70	-	-	27	73	-73	-	70	27	4	66	-
36 PROD. AV MINERALSKE PROD. .	19	45	36	-16	-	24	67	9	15	-	27	65	5	23	3
37 PROD. AV METALLER	7	53	39	-32	-	6	40	54	-47	-	34	18	48	-15	-
371 PROD. AV JERN, STÅL, OG FERROLEGERINGER	-	30	70	-70	-	8	24	68	-61	-	53	13	34	19	-
372 PROD. AV IKKE-JERNHOLDIGE METALLER	15	79	6	9	-	5	57	38	-33	-	12	23	65	-53	-
38 PROD. AV VERKSTEDPRODUKTER	19	49	29	-10	-	12	65	23	-11	-	21	61	17	5	1
381 PROD. AV METALLVARER	35	44	16	19	-	21	49	30	-8	-	18	58	24	-5	4
382 PROD. AV MASKINER	7	63	30	-23	-	13	79	8	4	-	7	59	30	-23	-
383 PROD. AV ELEKTRISKE APPARATER OG MATERIELL ..	48	42	10	38	-	19	59	22	-3	-	45	39	16	29	-
384 PROD. AV TRANSPORTMIDLER	9	45	41	-32	-	4	66	29	-24	-	19	74	7	12	-
39 INDUSTRIPRODUKSJON ELLERS .	30	70	-	30	-	6	94	-	6	-	10	47	43	-33	-

RESULTATENE ER BEREGNET VED Å VEIE HVERT SVAR MED FORETAKENES SYSSSELSETTING.

Tabell 7. Industriproduksjon. Endring i prosent fra foregående tremånedersperioder beregnet på grunnlag av sesongkorrigert indeks

	1976/77		1977	
	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai	Juni-aug.
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning	2,1	0,6	-5,0	1,0
Bergverksdrift utenom oljeutvinning	10,0	-4,0	-6,9	17,1
Industri	1,5	2,0	-3,9	0,4
Kraftforsyning	2,5	-5,9	-10,9	0,5
Produksjon etter anvendelse:				
Eksport	2,2	0,9	-4,5	-0,2
Konsum	1,3	-0,6	-1,2	0,5
Investering	-0,9	3,3	-6,6	2,5
Vareinnsats i bygg og anlegg	3,0	1,4	-7,2	6,7
Vareinnsats ellers	2,8	0,1	-3,7	-0,7

Tabell 8. Industriproduksjon. Endring i prosent fra samme periode året før, beregnet på grunnlag av ukorrigert indeks

	1977	
	Mars-mai	Juni-aug.
Industri i alt	-2,4	-0,4
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk	0,4	-
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer	-2,0	0,4
Trevarer	-1,4	7,2
Treforedling	-6,1	-6,6
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet	-	2,0
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter	-2,7	5,9
Mineralske produkter	-5,1	-5,3
Jern, stål og ferrolegeringer	-14,2	-24,5
Ikke-jernholdige metaller	-0,7	4,6
Metallvarer	3,0	6,4
Maskiner	-5,2	-4,6
Elektriske apparater og materiell	-5,4	-6,3
Transportmidler	-3,8	-3,4
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler	9,2	4,8
Industriproduksjon ellers	11,7	8,3

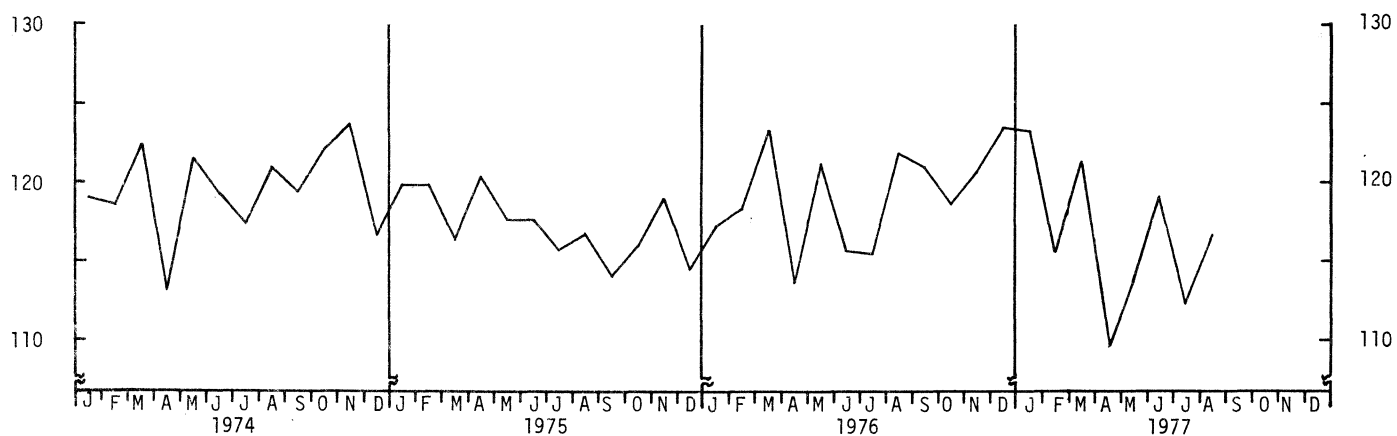
Tabell 9. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1976					1977				
	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.
I alt	16,5	14,9	14,1	18,1	16,7	14,3	12,8	11,1	15,1	14,3
Herav industri, kraftforsyning, bergverksdrift (inkl. oljeutv.) og bygge- og anleggsvirksomhet	7,5	6,2	5,8	6,1	5,6	6,9	5,6	3,7	4,3	..

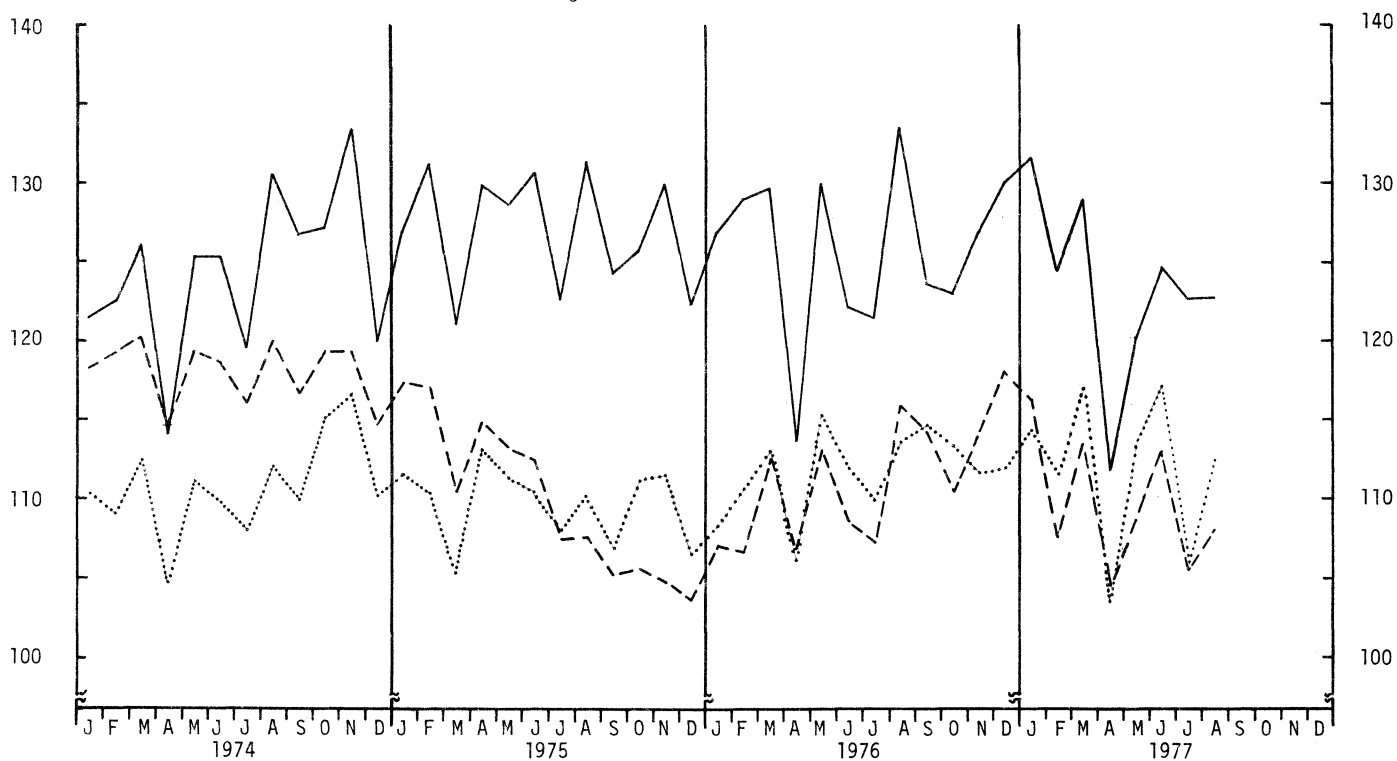
Tabell 10. Detaljomsetning

	1976/77		1977		
	Sept.-nov.	Des.-feb.	Mars-mai	Juni-aug.	
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>					
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode ...			1,4	-0,4	5,4
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>					
Endring i prosent fra samme tremånedersperiode ett år tidligere					
I alt	15,7	14,0	16,3	15,5	
Av dette:					
Nærings- og nytelsesmidler	11,4	10,0	12,1	11,5	
Møbler og innbo	22,4	13,7	13,9	11,2	
Bekledning og tekstilvarer	17,9	14,6	15,2	14,9	
Motorkjøretøyer og bensin	17,7	17,2	25,2	22,5	

Konjunkturindikatorer for Norge

Diagram 1. Sesongkorrigert produksjonsindeks (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)Diagram 2. Sesongkorrigert indeks for produksjon etter anvendelse (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

For eksport - - - -
 " konsum
 " investering ———

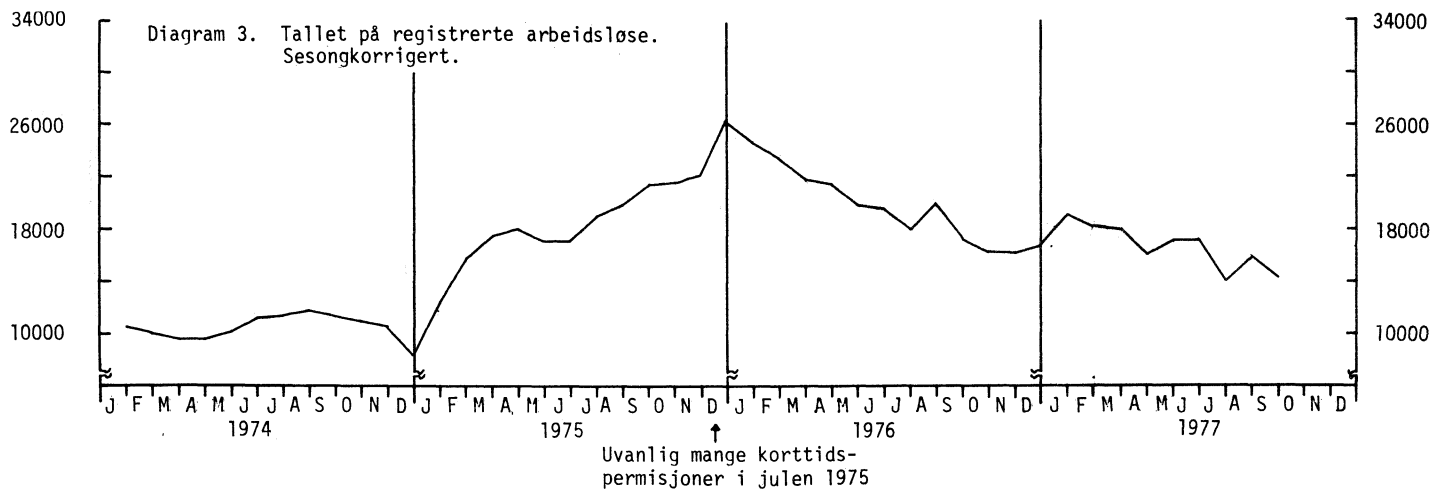

Diagram 4. Verdi av ordretilgang. 1976 = 100
 Metaller i alt _____
 Verkstedprodukter (unntatt transportmidler)
 for hjemmemarkedet - - - - -

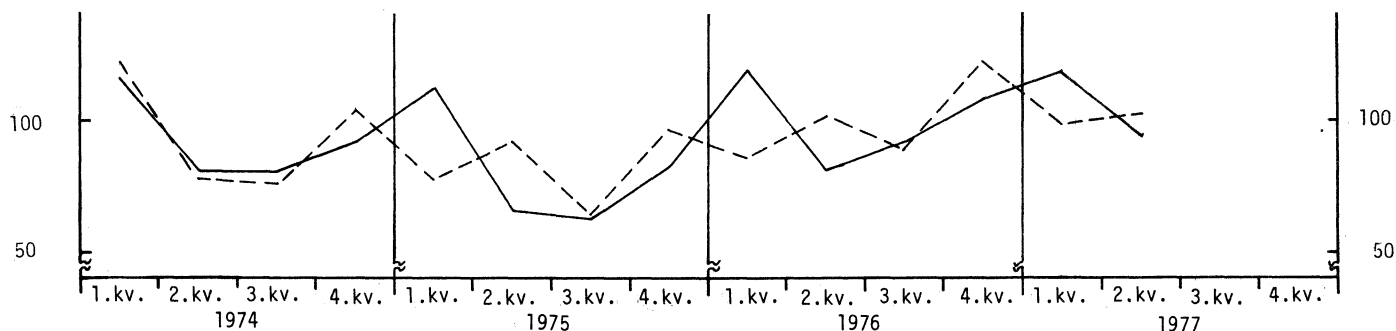

Diagram 5. Verdi av ordreserverve. 1970 = 100
 Produksjon av metaller _____
 Produksjon av verkstedprodukter unntatt transportmidler
 Produksjon av tekstilvarer - - - - -
 Produksjon av klær og skotøy - - - - -

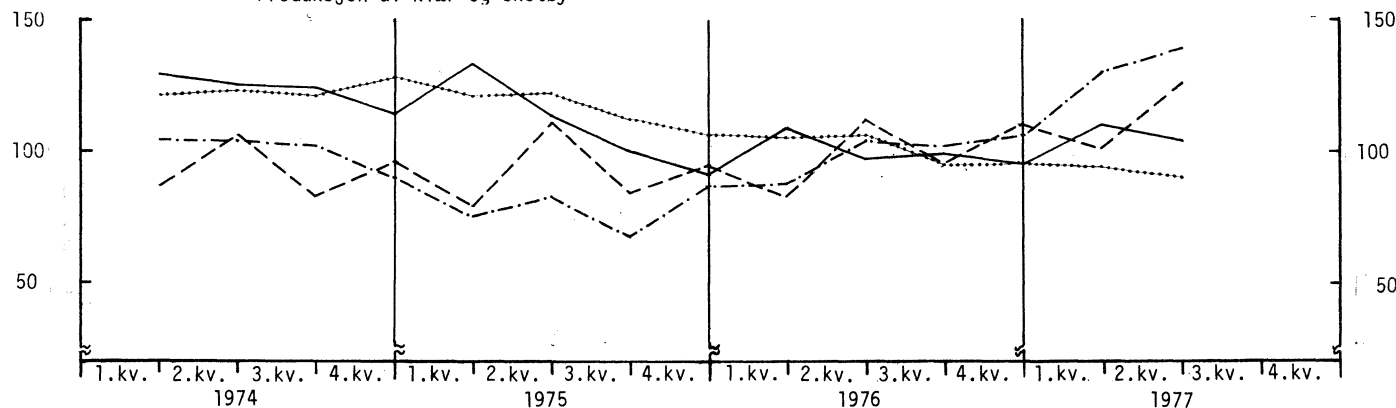

Diagram 6. Detaljomsetningsvolum
Sesongkorrigert. 1975=100

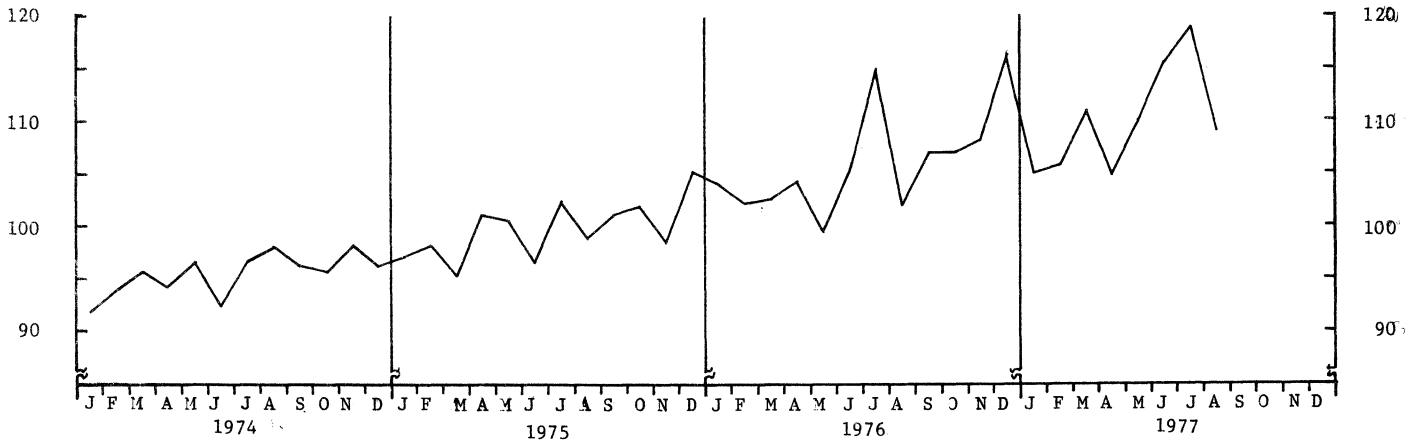

Diagram 7. Vareimport (uten skip og oljeplattformer). Mill. kr. Sesongkorrigert
Vareeksport (uten skip, oljeplattformer og råolje). Mill.kr. Sesongkorrigert —

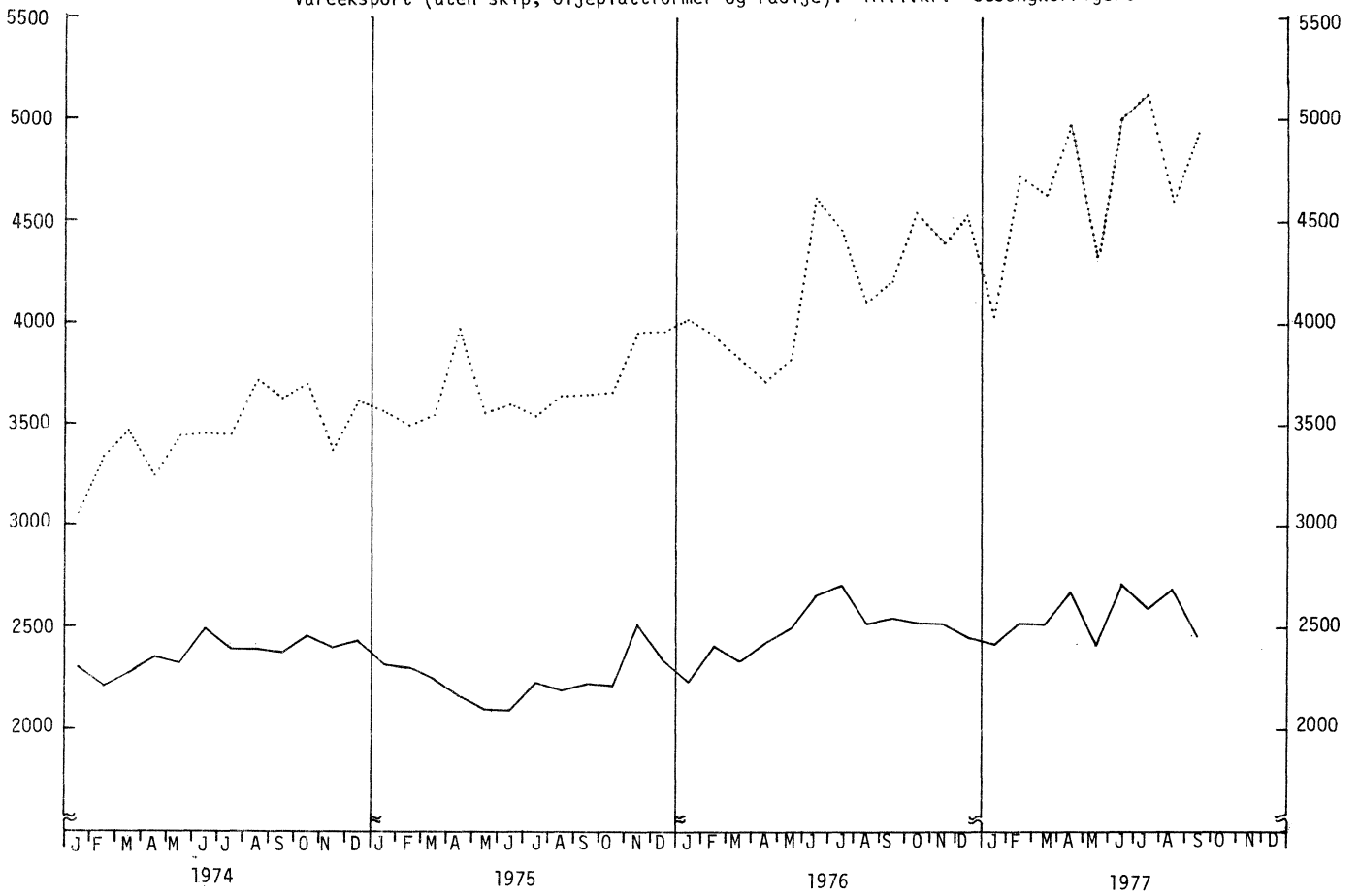

Diagram 8. Bygg satt i gang, 1 000 m²
 3 måneders bevegelig gjennomsnitt
 1976 = - - - - -
 1977 = ————

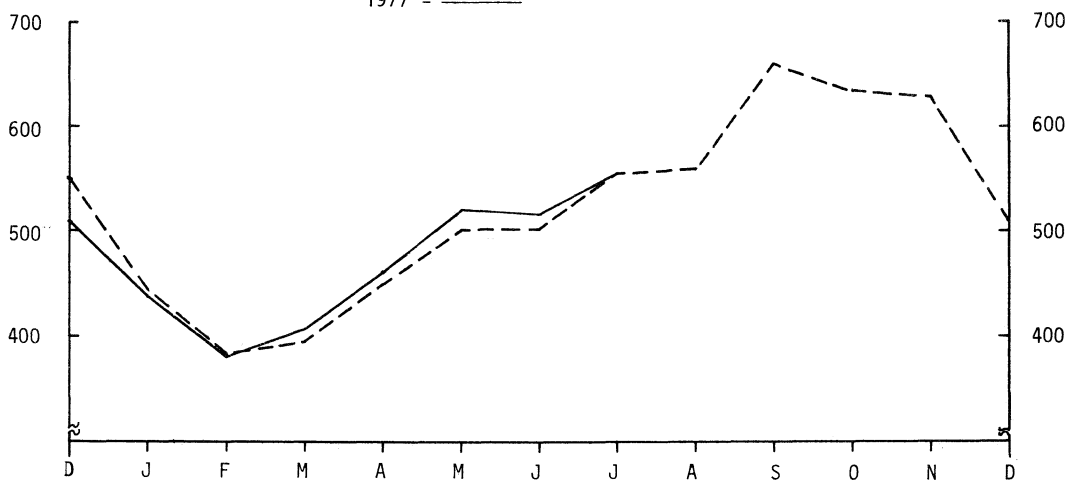

Diagram 9. Bygg i arbeid, 1 000 m²
 I alt ————
 Boliger - - - - -

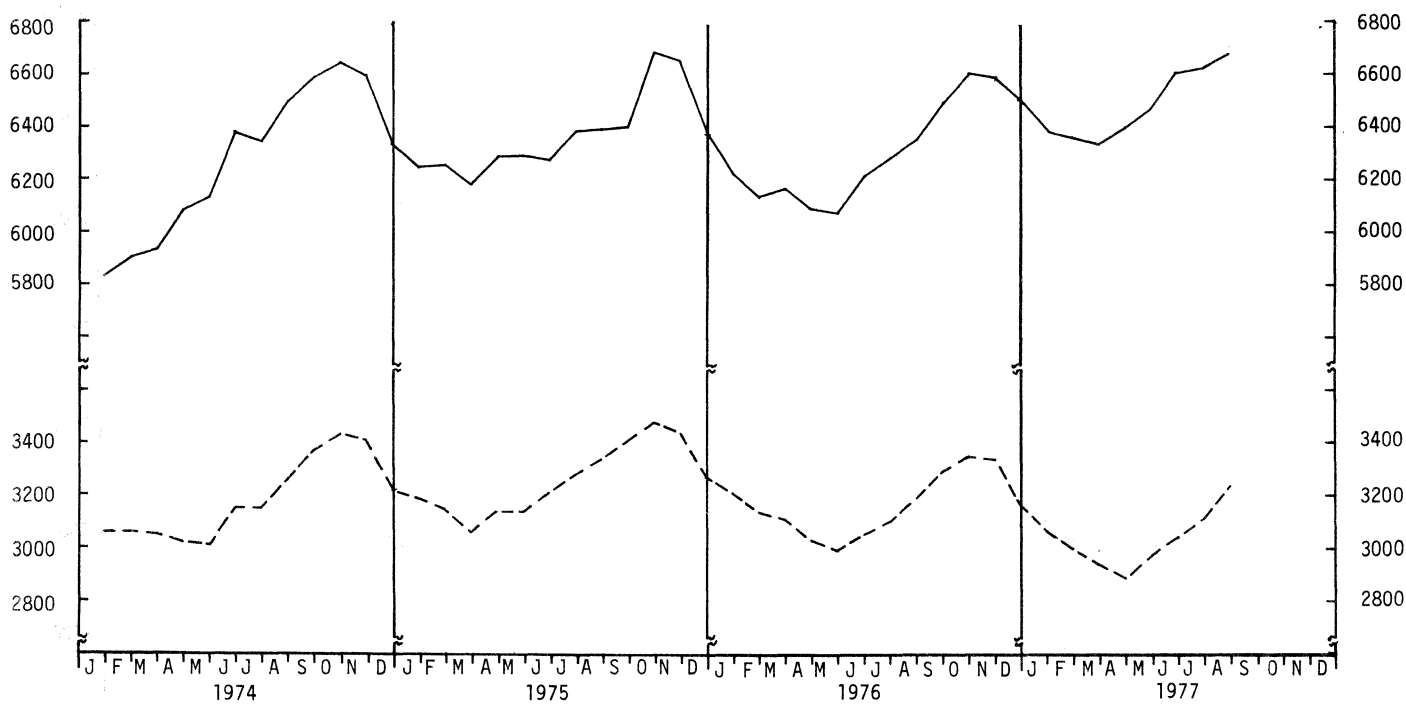

Diagram 10. Lagervolum 1970 = 100.

Eksportvarelagre —————
 Norskproduserte varer for innlandsforbruk
 Importvarelagre - - - - -

